

УДК 657.37

СТАН І ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ОБЛІКУ

*Чебан Ю.Ю., кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

Відсутність законодавчого та методичного обґрунтування соціальної діяльності і соціального обліку, а також доцільність виділення соціальної складової діяльності аграрних підприємств, яка є похідною, в першу чергу, особливостей господарювання на селі, підсилює актуальність і необхідність вивчення і наукового обґрунтування соціального обліку.

Питання основних понять соціальної відповідальності і соціального обліку є предметом дослідження значного кола науковців. Зокрема, Ж.А. Богданова досліджувала напрями розвитку соціального обліку [1]; Ф.Ф. Бутинець пов'язує необхідність вивчення соціального обліку із соціальним станом трудових ресурсів та його покращенням [2]; І.В. Жиглей досліджувала облік соціально відповідальної діяльності підприємств [3].

Надаючи належне зазначеним дослідженням, зауважимо, що має місце доцільність виокремлення такої складової діяльності аграрних підприємств як соціальна, яка, у свою чергу, потребує обліку і відображення у звітності для забезпечення її подальшого розвитку і отримання соціального ефекту.

Основною нашою метою є доведення доцільності виокремлення такої складової господарської діяльності аграрних підприємств як соціальна, що має бути обліково-інформаційно забезпеченою та відображеною у фінансовій чи соціальній звітності (соціальний облік) для використання зацікавленими особами з метою прийняття ефективних управлінських рішень у контексті виконання соціальних програм розвитку підприємства та сприяння розвитку села і сільських територій, а також вимог міжнародної інтеграції ринкових

процесів.

Соціальною діяльністю аграрних формувань є діяльність яка здійснюється з метою одержання соціального ефекту. Отже, це сукупність взаємовідносин між суб'єктами економічної діяльності, опосередкованих впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, яка через потребу і мотивацію у результаті її здійснення має досягти соціального ефекту у вигляді соціально-економічного розвитку підприємства та удосконалення соціального середовища сільських територій і села.

Ми поділяємо соціальну діяльність аграрних підприємств на внутрішню і зовнішню, вплив на яку має певна низка чинників: зовнішніх (держава, органи місцевого самоуправління, сільська громада, економічний стан галузі, податкова політика та інші) та внутрішніх (структура підприємства, форма господарювання, кадрова політика, обсяг і напрями розподілу прибутку та інші).

Зовнішня соціальна діяльність спрямована на взаємодію з навколишнім середовищем; є опосередкованою існуючими в суспільстві традиціями і відповідає сучасним уявленням про соціальну відповідальність бізнесу. Вона включає в себе різні напрями діяльності: від спонсорства та корпоративної благодійності до охорони природних ресурсів та здійснення екологічної діяльності, а також випуску високоякісної продукції, що характеризує відповідальність перед споживачами товарів і послуг. Отже, зовнішня соціальна діяльність аграрного підприємства в основному спрямовується на розвиток соціально-економічного і екологічного стану села і сільської території, на якій розташоване підприємство.

Внутрішня соціальна діяльність спрямована на удосконалення кадрової політики і соціального захисту працівників. Тут зосереджено всі корпоративні програми, які використовуються для мотивації власних кадрів (різні соціальні допомоги, пільги, дострокові пенсії, система позик для співробітників, компенсації та інші аналогічні виплати).

Враховуючи визначені нами напрями соціальної діяльності підприємства соціальний облік має включати такі напрями як облік соціальної відповідальності (добросовісна взаємодія с партнерами, дотримання відповідної якості продукції, робіт та послуг та її підвищення), облік екологічної діяльності, облік соціальних виплат працівникам (добровільних та обов'язкових), облік соціальних витрат і облік показників.

На нашу думку, виокремлення соціальної діяльності потребує впровадження соціального обліку, який має на меті відображення доходів і витрат соціальної діяльності для формування соціальної звітності у контексті соціальної відповідальності.

Отже, розвиток і широке впровадження в економічну практику соціального обліку (на підставі бухгалтерського обліку) має забезпечити всі зацікавлені сторони необхідною інформацією щодо соціальної діяльності аграрних підприємств і належний процес формування нефінансової (соціальної) звітності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданова Ж. А. Развития социального учета: определение основных понятий / Ж. А. Бонданова // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7 (45). – С. 293-296.
2. Сучасний бухгалтерський облік і контроль: проблеми розвитку: [Моногр.] / під заг. ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2014. – 380 с.
3. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб’єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку: [Моногр.] / І. В. Жиглей. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 496 с.